

Селіванова Ірина Анатоліївна

кандидат юридичних наук, доцент, науковий співробітник Науково-дослідного інституту правового забезпечення інноваційного розвитку НАПрН України

***ПРО ОСОБЛИВОСТІ РЕГУЛЮВАННЯ МЕДИЧНОЇ ПРАКТИКИ В
ПЕРІОД ВОЕННОГО СТАНУ***

Наукова робота присвячена дослідженню особливостей регулювання медичної практики в період воєнного стану, а саме заміни ліцензування на декларування провадження такої діяльності. Автор проаналізував чинне законодавство, практику його застосування та зробив відповідні висновки.

Ключові слова: засоби державного регулювання господарської діяльності; ліцензування медичної практики; декларування провадження медичної практики в період воєнного стану.

Selivanova Iryna

Ph.D, Associate Professor, Research Fellow of the Research Institute of Legal Support of Innovative Development of the National Academy of Law Sciences of Ukraine

***ON PECULIARITIES OF REGULATION OF MEDICAL PRACTICE DURING
MARTIAL LAW***

The scientific work is devoted to the study of the peculiarities of the regulation of medical practice during martial law, namely the replacement of licensing by the declaration of such activities. The author analyzed the current legislation, the practice of its application and made appropriate conclusions.

Key words: means of state regulation of economic activity; licensing of medical practice; declaring medical practice during martial law.

1. Для реалізації економічної політики, виконання цільових економічних та інших програм і програм економічного і соціального розвитку Держава

застосовує різноманітні засоби і механізми регулювання господарської діяльності.

Одним з основних засобів регулюючого впливу держави на діяльність суб'єктів господарювання є ліцензування господарської діяльності [1, ст.12]. Він застосовується задля забезпечення безпеки та захисту економічних і соціальних інтересів держави, суспільства, прав та законних інтересів, життя і здоров'я людини, екологічної безпеки та охорони навколишнього природного середовища [2, ст.1].

Проведення господарської діяльності в сфері охорони здоров'я, яка відповідно до закону підлягає ліцензуванню, дозволяється лише за наявності ліцензії. [3, ст.17]. Ліцензуванню підлягає медична практика [2, ст. 7], тобто вид господарської діяльності у сфері охорони здоров'я, який провадиться закладами охорони здоров'я та фізичними особами - підприємцями з метою надання медичної допомоги та медичного обслуговування на підставі ліцензії. [4, п. 4].

2. Механізм отримання такої ліцензії врегульовано Ліцензійними умовами [4], він складається з декількох складових, а саме: 1. Звернення до Міністерства охорони здоров'я з заявою про отримання ліцензії, до якої додаються відомості про стан матеріально-технічної бази, наявність персоналу із зазначенням його освітнього і кваліфікаційного рівня. 2. Проведення органом ліцензування аналізу отриманих документів та одержання інформації з державних паперових та електронних інформаційних ресурсів, в процесі чого визначається наявність чи відсутність підстав для залишення заяви без розгляду або для відмови у видачі ліцензії. Жодних інструкцій чи методичних рекомендацій щодо порядку заповнення Відомостей про стан матеріально-технічної бази та наявність персоналу не існує. Тому на практиці досить часто виникає ситуація, коли бачення заявника щодо того, що саме повинен містити той чи інший розділ Відомостей, не співпадає з баченням експерта Ліцензійної комісії, який розглядає його справу. Заява залишається без розгляду на підставі невідповідності доданих до заяви документів Ліцензійним умовам. З тексту викладених у листі підстав для залишення заяви без розгляду переважно не

зрозуміло, які саме допущені помилки та яким саме чином їх потрібно усунути [5]. 3. За видачу ліцензії справляється разова плата в розмірі одного прожиткового мінімуму, виходячи з розміру прожиткового мінімуму для працездатних осіб, що діє на день прийняття органом ліцензування рішення про видачу ліцензії, якщо інший розмір плати не встановлений законом. 4. Рішення про видачу ліцензії має бути прийняти протягом десяти робочих днів з дня одержання органом ліцензування заяви про отримання ліцензії. Рішення набирає чинності та оприлюднюється на офіційному веб-сайті органу ліцензування, а інформація про таке рішення вноситься до ліцензійного реєстру наступного робочого дня після його прийняття.

В цілому, процедура отримання ліцензії на право здійснення медичної практики учасниками ринку характеризується як недостатньо прозора та така, що містить корупційні ризики.

3. У зв'язку з військовою агресією російської федерації проти України з 24 лютого 2022 року по всій території України запроваджено воєнний стан [6]. Військова агресія негативно вплинула на всі сфери суспільного життя в Україні, зокрема, на її економіку. За оцінками Мінекономіки валовий внутрішній продукт України у першому кварталі 2022 року через розпочату Росією війну впав на 16% порівняно з аналогічним періодом минулого року, а загальнорічне падіння може досягти 40% [7].

Перед урядом країни постало питання про розробку та застосування системних заходів, що будуть сприяти пільгому економіки. Одним з таких загальновідомих засобів є лібералізація її державного регулювання. Тому прийнята 18.03.2022 року Кабінетом Міністрів України постанова “Деякі питання забезпечення провадження господарської діяльності в умовах воєнного стану” [8] (далі – постанова № 314) є своєчасною і обгрунтованою.

Так, постановою № 314 Кабінет Міністрів України замінив ліцензування певних видів господарської діяльності декларуванням їх провадження, що значно лібералізує правовий механізм їх здійснення. Адже якщо ліцензія – це документ, яким держава надає суб'єкту господарювання право провадження

певного виду господарської діяльності або частини виду господарської діяльності, що підлягає ліцензуванню[2, ст.1], і який може бути і не виданий державним органом, то декларацією про провадження господарської діяльності суб'єкт господарювання повідомляє дозвільний орган про свою відповідність вимогам законодавства до цього виду діяльності (у тому числі матеріально-технічної бази, кваліфікації персоналу - якщо це зумовлено особливостями провадження відповідного виду господарської діяльності) та на підставі неї набуває право на провадження заявленого виду господарської діяльності і несе передбачену законом відповідальність [9, ст.1].

Кабінет Міністрів України Постановою № 314 встановив, що у період воєнного стану право на провадження господарської діяльності може набуватися суб'єктами господарювання на підставі подання до Міністерства економіки, а суб'єктами господарювання, що здійснюють охоронну діяльність, — до Міністерства внутрішніх справ, декларації про провадження господарської діяльності, без отримання дозвільних документів (документів дозвільного характеру, ліцензій або інших результатів надання публічних послуг). Така заміна ліцензування декларуванням господарської діяльності стосується не всіх видів господарської діяльності, для здійснення яких необхідно отримувати ліцензію. Фактично уряд розділив ці види діяльності на дві групи. До першої віднесено ті, які не можуть провадитися на підставі подання декларації в умовах воєнного стану і для здійснення яких отримання ліцензії залишається обов'язковим (наприклад, діяльність у сфері використання ядерної енергії; діяльність банків пуповинної крові, інших тканин і клітин людини згідно з переліком, затвердженим МОЗ; поводження з небезпечними відходами). Аналіз переліку таких видів діяльності дає підстави для висновку, що ліцензування як засіб державного регулювання застосовується в цей період до тих видів діяльності, які представляють значний ризик безпеці, економічним і соціальним інтересам держави, суспільства, правам та законним інтересам, життю і здоров'ю людини, екологічній безпеці та охороні навколишнього природного середовища.

До другої групи віднесено всі інші види діяльності, які не ввійшли до першої. Медична практика віднесена урядом до другої групи. Відповідно суб'єкт господарювання (юридична особа чи фізична особа -ФОП) в період воєнного стану отримує право на здійснення медичної практики шляхом декларування (оголошення) про її здійснення.

Про лібералізацію регулювання медичної практики в умовах воєнного стану свідчить те, що зміст декларації складається з мінімуму відомостей, які вносяться до неї; декларація подається за власним вибором суб'єкта господарювання незалежно від задекларованого (зареєстрованого) місцезнаходження (місця проживання), місця провадження господарської діяльності або місцезнаходження відповідного об'єкта; декларація може подаватися як в електронній формі через Єдиний державний веб-портал електронних послуг, зокрема засобами мобільного додатку Порталу Дія (Дія), так і у паперовій формі через центр надання адміністративних послуг, подана особисто суб'єктом господарювання або уповноваженою особою, надіслана поштою; технічна можливість подання декларації має бути забезпечена Міністерством цифрової трансформації разом з Міністерством економіки та Міністерством внутрішніх справ протягом одного тижня з дня набрання чинності Постановою 314.

4. Перехід на декларування провадження медичної практики стосується тих суб'єктів господарювання, які лише починають медичну практику, адже строки дії діючих строкових ліцензій та документів дозвільного характеру автоматично продовжуються на період воєнного стану. Відповідно до Роз'яснення Державної регуляторної служби [10] документи дозвільного характеру та ліцензії, термін дії яких закінчується в період воєнного стану, вважаються такими, що продовжили свою дію на всій території України на період дії воєнного стану та протягом двох місяців з дня його закінчення. Це стосується як паперових, так і електронних документів. Аналогічні норми діють в Законах України «Про тимчасові заходи на період проведення антитерористичної операції» та «Про соціальну підтримку застрахованих осіб та

суб'єктів господарювання на період здійснення обмежувальних протиепідемічних заходів, запроваджених з метою запобігання поширенню на території України гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2», якими встановлені особливості процедур дії документів дозвільного характеру та ліцензій під час проведення антитерористичної операції та у період дії карантину.

5. Лібералізацію медичної практики шляхом декларування її провадження уряд запровадив вимушено, через трагічні події, що відбуваються в Україні з 24 лютого 2022 року. Втім, враховуючи чисельні нарікання на бюрократизм та корупційність процедури отримання ліцензії на медичну практику, можна припустити, що практика декларування її провадження, що є більш ліберальною і доступною, доведе свою ефективність і після закінчення воєнного стану замінить ліцензування медичної практики для учасників ринку.

ЛІТЕРАТУРА

1. Господарський кодекс України: Закон України від 16.01.2003 р. № 436-IV URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>.
2. Про ліцензування видів господарської діяльності: Закон України від 02.03.2015 р. № 222-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/222-19#Text>.
3. Основи законодавства про охорону здоров'я: Закон України від 19.11.1992 р. № 2801-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2801-12#Text>.
4. Ліцензійні умови провадження господарської діяльності з медичної практики: затв. Постановою Кабінету Міністрів України від 02.03.2016 р. № 285 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/285-2016-%D0%BF#Text>.
5. Ліцензування медичної практики. URL: <https://lcc-veritas.kiev.ua/lisence/>.
6. Про введення воєнного стану в Україні: Указ Президента України від 24.02.2022 р. № 64/2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/64-2022#Text>.

7. Мінекономіки оцінює падіння ВВП України в І-му кв.-2022 у 16%.
Інтерфакс *Україна*. 02.04.2022. URL:
<https://interfax.com.ua/news/economic/820343.html>.
8. Деякі питання забезпечення провадження господарської діяльності в умовах воєнного стану: Постанова КМУ від 18.03.2022 р. № 314. URL:
<https://www.kmu.gov.ua/npas/deyaki-pitannya-zabezpechennya-provadzheniya-gospodarskoyi-diyalnosti-v-umovah-voyennogo-stanu-314>.
9. Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності: Закон України від 06.09.2005 р. № 2806-IV. URL:
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2806-15#Text>.
10. Роз'яснення Державної регуляторної служби щодо окремих питань ліцензування та видачі документів дозвільного характеру у сфері господарської діяльності в умовах воєнного стану від 10.03.2022. URL:
<http://www.drs.gov.ua/licensing/pozytsiya-drs-shhodo-okremyh-pytan-litsenzuvannya-ta-vydachi-dokumentiv-dozvilnogo-harakteru-u-sferi-gospodarskoyi-diyalnosti-v-umovah-voyennogo-stanu/>.

REFERENCES

1. Economic Code of Ukraine: Law of Ukraine № 436-IV (2003, January 16). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text> [in Ukrainian].
2. Law of Ukraine On licensing of economic activities № 222-VIII (2015, March 2). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/222-19#Text> [in Ukrainian].
3. Law of Ukraine Fundamentals of legislation on health care № 2801-XII (1992, November, 19). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2801-12#Text> [in Ukrainian].
4. Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine Licensing conditions for conducting economic activity in medical practice № 285 r (2016, March 2). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/285-2016-%D0%BF#Text> [in Ukrainian].

5. Licensing of medical practice. Retrieved from <https://lcc-veritas.kiev.ua/lisence/> [in Ukrainian].
6. Decree of the President of Ukraine On the imposition of martial law in Ukraine № 64/2022 (2022, February 24). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/64-2022#Text> [in Ukrainian].
7. The Ministry of Economy estimates the decline in Ukraine's GDP in the first quarter of 2022 at 16%. Interfax Ukraine (2022, April 2). Retrieved from <https://interfax.com.ua/news/economic/820343.html> [in Ukrainian].
8. Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine Some issues of ensuring the conduct of economic activity in martial law № 314 (2022, March 18). Retrieved from <https://www.kmu.gov.ua/npas/deyaki-pitannya-zabezpechennya-provadhennya-gospodarskoyi-diyalnosti-v-umovah-voyennogo-stanu-314> [in Ukrainian].
9. Law of Ukraine On the permitting system in the sphere of economic activity № 2806-IV (2005, September 6). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2806-15#Text> [in Ukrainian].
10. Clarification of the State Regulatory Service on certain issues of licensing and issuance of permits in the field of economic activity under martial law (2022, March 10). Retrieved from <http://www.drs.gov.ua/licensing/pozytsiya-drs-shhodo-okremyh-pytan-litsenzuvannya-ta-vydachi-dokumentiv-dozvilnogo-harakteru-u-sferi-gospodarskoyi-diyalnosti-v-umovah-voyennogo-stanu/> [in Ukrainian].